

4.1 บทนำ

การศึกษาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ จะกล่าวถึงเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองพระนครศรีอยุธยา และเมืองลพบุรีเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่รวมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่จะเข้าชมโบราณสถานต่าง ๆ ซึ่งมีในเขตเมืองเป็นจำนวนมาก การวิเคราะห์กระทำโดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และจากหน่วยราชการต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1.1 เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ เช่นค่าใช้จ่าย ลักษณะการเดินทาง

4.1.2 เพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เช่น สัญชาติ ความต้องการ สถานที่ท่องเที่ยวที่ประทับใจ หรือทัศนคติต่าง ๆ เป็นต้น

4.1.3 เพื่อใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในอดีตและปัจจุบัน คาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต

4.1.4 เพื่อคำนวณประมาณการรายจ่ายของนักท่องเที่ยวที่ตกอยู่ในพื้นที่โครงการ ซึ่งจะมีผลต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น

ข้อมูลที่ได้นั้นจะใช้ประโยชน์ในการจัดเตรียมการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อให้ตอบสนองกับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยจะแบ่งระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับคือ

ระดับโลก และภูมิภาค

ระดับประเทศไทย

ระดับเมืองในพื้นที่โครงการ

การศึกษาในระดับโลกและภูมิภาค ระดับประเทศไทย ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้อย่างละเอียดแล้ว ซึ่งสามารถศึกษาได้ เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ หรือพหยา คังนังใน

บทนี้จะกล่าวใน 2 ระดับแรก โดยสรุปและจะเน้นหนักเฉพาะเมืองต่าง ๆ (พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี) ในพื้นที่โครงการ เนื่องจากสถิตินักท่องเที่ยวในจังหวัดสระบุรีไม่สามารถหาได้

4.2 สภาวะการณ์ท่องเที่ยวระดับโลก

จากตารางที่ 4.1 ปรากฏว่าภาวะการณ์ท่องเที่ยวของโลกผันแปรอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้จากอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและลดลงในอัตราที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยว คือ ภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของประเทศต่าง ๆ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำมัน ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวของโลกก็ยังคงเพิ่มขึ้น ตราบใดที่มนุษย์ยังต้องการไฝ่หาความรู้ ความเพลิดเพลิน และการพักผ่อน

4.3 สภาวะการณ์ท่องเที่ยวในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

จากตารางที่ 4.2 ส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ มีเพียง 3.34 - 3.84 % ของตลาดโลกทั้งหมดซึ่งน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวของอเมริกาและยุโรป ซึ่งมี 22 % และ 71.3 % ในปี พ.ศ. 2517¹ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศในภาคพื้นอเมริกาและยุโรป มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า ตลอดจนแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศในภาคพื้นนี้ เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีปัญหาการเมืองภายในประเทศ เป็นต้น

¹ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาเบื้องต้น แผน
หลักการพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ (2523) หน้า 4-4.

4.4 สภาวะการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การเจริญเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวในอดีต ในช่วง 20 ปี จากปี 2502 ซึ่งเป็นปีที่องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เริ่มงานจนถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวเป็นสาขาเศรษฐกิจที่นำเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก (3,990 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2519 เป็นอันดับ 7 ของประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นอย่างมาก จากปี พ.ศ. 2503 ซึ่งมีเพียง 81,340 คน เป็น 1,453,839 คน ในปี พ.ศ. 2521)¹ เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท และสวยงาม ซึ่งหาได้ยากในภูมิภาคนี้ ดังตารางที่ 4.3, 4.4

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยในอนาคต จะมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นแต่อัตราเพิ่มขึ้นนั้นจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง²

ปี	2523 - 2528	แนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	7.0 %
ปี	2528 - 2533	แนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	5.2 %
ปี	2533 - 2538	แนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	4.0 %
ปี	2538 - 2541	แนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	3.7 %

4.4.1 โครงสร้างนักท่องเที่ยว ตารางที่ 4.5, 4.6

4.4.1.1 ประเทศที่มา เมื่อพิจารณาในระดับภูมิภาคในตารางที่ 4.5 ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวจากเอเชีย และแปซิฟิก มาเยือนประเทศไทยมากที่สุด เช่นในปี พ.ศ. 2521 มีนักท่องเที่ยวประมาณ 31.48 % รองลงมาคือ ยุโรป 31.31 % และเมื่อพิจารณาในระดับประเทศ ปรากฏว่านักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย มีมากที่สุด เช่นในปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 16.74 % รองลงมาคือ ญี่ปุ่น 13.32 % ดังตารางที่ 4.6

¹ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาเบื้องต้น แผนหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ (2523), หน้า 4-5.

² เรื่องเดียวกัน., หน้า 4-7.

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนนักทองเที่ยวโลก

พ.ศ.	จำนวน (ล้านคน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง %
2509	130.6	-
2510	139.1	6.5
2511	141.7	1.87
2512	154.2	8.82
2513	169.0	9.6
2514	181.3	7.3
2515	198.0	9.2
2516	215.1	8.64
2517	207.0	- 3.77
2518	213.0	2.9
2519	223.0	4.7
2523	261	4.1*
2533	350	3.0*
2539	417	3.0*

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

* การคาดคะเน (อัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปี)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคติในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว ของโลก (ล้านคน)	จำนวนนักท่องเที่ยวใน ภาคพื้นเอเชีย (ล้านคน)	ส่วนแบ่งของตลาด (%)
2518	213 (ตัวเลขจริง)	7.13	3.34
2519	221.7	7.42	3.35
2524	268.3	9.0	3.35
2529	309.3	11.0	3.56
2534	360.5	13.5	3.74
2539	417.0	16.0	3.84

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

4.4.1.2 วิธีการเดินทาง¹ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาโดยเครื่องบินประมาณ 80 % เดินทางโดยทางบก 19 % ทางเรือมีประมาณ 1 % ซึ่งน้อยมาก

4.4.1.3 ฤดูกาลท่องเที่ยว² ช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือเดือนมีนาคม สิงหาคม และเดือนธันวาคม ส่วนช่วงที่ต่ำสุด คือเดือนมิถุนายน และกันยายน

4.4.1.4 ค่าใช้จ่าย³ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในช่วงปี 2507-2512 ประมาณ 600 บาทต่อคนต่อวัน และในช่วงปี 2520 เป็น 818 บาทต่อคนต่อวัน ดังตารางที่ 4.7 ส่วนใหญ่ของค่าใช้จ่าย 40-50 % เป็นค่าอาหารและที่พักประมาณ 14-17 % ค่าของที่ระลึก และที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

4.4.1.5 ระยะเวลาพัก เวลาพักเฉลี่ยไม่แน่นอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เช่น ในปี พ.ศ. 2516 วันพักเฉลี่ย 4.7 วัน แต่ในปี พ.ศ. 2515 วันพักเฉลี่ย 4.93 วัน ดังตารางที่ 7.25 ในบทที่ 7 เรื่องการให้บริการของเมือง และจากตารางที่ 4.7 วันพักเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2520 ลดลงเหลือ 4.5 วัน

¹ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาเบื้องต้น แผน
หลักการพัฒนากิจการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ (2522) หน้า 4-5.

² เรื่องเดียวกัน., หน้า 4-6.

³ เรื่องเดียวกัน., หน้า 4-7.

ตารางที่ 4.3 แสดงส่วนแบ่งของตลาดการท่องเที่ยวไทย ในภาคพื้นเอเชีย และแปซิฟิก (1,000 คน)

พ.ศ.	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2520
ประเทศไทย	469,784	628,671	638,738	820,758	1,037,737	1,107,329	1,180,075	1,098.5	1,220.7
เอเชีย แปซิฟิก (พันคน)	4,155.0	5,235.0	5,260.0	6,430.0	6,700.0	7,000.0	7,130.0	11,970.0	13,490.0
% ส่วนแบ่ง	11.31	12.01	12.144	12.768	15.48	17.1	16.55	9.18	9.05

หมายเหตุ ตัวเลขของปี 2519-2520 ได้จาก ท.ท.ท. (ไม่รวมฮาวาย)
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศของประเทศไทยในอนาคต

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศของประเทศไทย
2521	1,453,839
2522	1,548,339
2523	1,710,914
2524	1,830,678
2525	1,958,826
2526	2,095,934
2527	2,242,659
2528	2,399,641
2529	2,524,427
2530	2,655,697
2531	2,793,794
2532	2,939,071
2533	3,091,903
2534	3,215,579
2535	3,344,202
2536	3,477,970
2537	3,617,089
2538	3,761,772
2539	3,900,958
2540	4,045,293
2541	4,194,969

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.5 แสดงที่มาของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละของจำนวนทั้งหมด

ที่มา	พ.ศ. 2519	พ.ศ. 2520	พ.ศ. 2521
อเมริกาเหนือ	11.81	11.40	10.18
อเมริกากลาง	0.37	0.26	0.32
อเมริกาใต้	0.47	0.64	0.68
ยุโรป	31.91	29.45	31.31
แอฟริกา	0.73	0.61	0.68
ตะวันออกกลาง	1.44	2.10	2.56
เอเชียและแปซิฟิก	33.13	31.11	31.48
ประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย สิงคโปร์)	20.11	24.38	22.79

ที่มา : กองสถิติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.6 แสดงประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว 7 อันดับแรก

พ.ศ. 2519	%	พ.ศ. 2520	%	พ.ศ. 2521	%
มาเลเซีย	14.67	มาเลเซีย	17.18	มาเลเซีย	16.74
ญี่ปุ่น	13.70	ญี่ปุ่น	14.25	ญี่ปุ่น	13.32
สหรัฐอเมริกา	10.62	สหรัฐอเมริกา	10.16	สหรัฐอเมริกา	9.04
เยอรมันตะวันตก	7.83	เยอรมันตะวันตก	6.47	สหราชอาณาจักร	6.77
ออสเตรเลีย	7.33	สหราชอาณาจักร	5.89	เยอรมันตะวันตก	6.29
สหราชอาณาจักร	6.63	ออสเตรเลีย	5.69	ออสเตรเลีย	6.64
ฝรั่งเศส	4.41	ฝรั่งเศส	4.18	ฝรั่งเศส	4.40
รวม	65.19	—	64.45	—	61.2

ที่มา : กองสถิติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.7 แสดงระยะเวลาพักอาศัย และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

ปี	ระยะเวลาพักอาศัย (วัน)	ค่าใช้จ่าย (บาท/วัน/คน)
2507 - 2512	4.7	600
2513 - 2516	4.8	734
2517 - 2519	4.9	746
2520	4.5	818

ที่มา : กองสถิติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.5 สถานะการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และลพบุรี

การศึกษาสถานะการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการนี้ เนื่องจากเวลามีจำกัดจึงเลือกทำการศึกษาเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ ถ้าเป็นชาวต่างประเทศจะเข้ามาชมโบราณสถาน และถ้าเป็นชาวไทยก็มักจะเข้ามาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและลพบุรีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเกาะเมืองเก่า นอกจากนี้สาเหตุที่พระนครศรีอยุธยาและลพบุรี สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากกว่าพื้นที่อื่นก็เพราะความพร้อมของเมืองในเรื่องการให้บริการ เช่น ที่พักเป็นต้น ดังกล่าวไว้ในบทที่ 7 (เรื่องความพร้อมของเมือง) สถานที่ซึ่งปรากฏว่านักท่องเที่ยวที่เข้าไปสู่จังหวัดที่ทำการศึกษาคงแวะท่องเที่ยวทุกคน เช่น วัดพระมงคลบพิตร พระราชวังบางปะอิน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ศาลพระกาฬ จังหวัดลพบุรี โดยพิจารณาจากรดทัศนอาจรที่จอดแวะชมเป็นจำนวนมาก ประกอบการพิจารณา และคาดว่าไม่เกิน 10 % ไม่ได้แวะชมสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้

การนับจำนวนนักท่องเที่ยวได้จัดทำร่วมกับกองสถิติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และจากสถิติตัวเลขที่สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น ๆ ได้ทำสถิติไว้ และได้แจกแบบสอบถามเพื่อสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์ ดังจะกล่าวต่อไป

การประมาณสถิตินักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต อาจต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะการท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งสอง เป็นไปในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ (One Day Trip) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการเก็บข้อมูลทางด้านจำนวนนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามข้อมูลที่สรุปออกมา สามารถที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาต่ออย่างละเอียด ในขั้นการวางแผนแม่บทต่อไป

4.5.1 สถานะการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เนื่องจากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเข้าไปเย็นกลับ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ตามที่กล่าวมาข้างต้น สถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมไปมากที่สุดคือวัดพระมงคลบพิตร และพระราชวังบางปะอิน โดยเฉพาะบริษัทจัดท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทุกบริษัท จะต้องแวะชมทั้งสองแห่งนี้เสมอ และเพื่อหลีกเลี่ยงการได้ข้อมูลซ้ำ ก่อนการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยว ก็จะมี

การชั่งถ่วงกันก่อนว่าได้มีการตอบแบบสอบถามประเภทนี้จากที่อื่นแล้วหรือยัง

4.5.1.1 จำนวนนักท่องเที่ยว

วัดพระมงคลบพิตร จากตารางที่ 4.8 สถิตินักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2522 อัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยเป็น 1:3.8, 1:4.2, 1:4.5 และ 1:4.8 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราส่วนสูงขึ้นกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสูงขึ้นทุกปี เมื่อรวมนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัดพระมงคลบพิตรในปี พ.ศ. 2521 จะมีจำนวน 518,722 คน และคาดว่าในปี พ.ศ. 2522 คงจะมีนักท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 520,000 คน

พระราชวังบางปะอิน จากตารางที่ 4.9 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ซื้อบัตรเข้าชมในปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 105,000 คน ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ซื้อบัตรมีประมาณเท่าตัว ดังนั้นในปี พ.ศ. 2522 ควรจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยไม่ต่ำกว่า 236,920 คน และ 210,000 คน ในปี พ.ศ. 2521

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จากตารางที่ 4.10 อัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทย เป็น 1:9.5 และ 1:6.7 ในปี พ.ศ. 2521 และ 2522 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยว รวมทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย มีแนวโน้มที่สูงขึ้นคือในปี พ.ศ. 2521 มีจำนวน 54,153 คน เป็น 62,250 คน ในปี พ.ศ. 2522

จากสถิติตัวเลขนักท่องเที่ยวที่ได้จากทั้ง 3 แห่งที่กล่าวมาคือ วัดพระมงคลบพิตร พระราชวังบางปะอิน และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าชมในปี พ.ศ. 2522 มีจำนวน 520,000, 236,920 และ 62,250 คน ตามลำดับ

ถ้าจะถือเอาตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามัสการ พระมงคลบพิตรเป็นเกณฑ์ในการคาดประมาณนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และถือว่าจำนวนผู้ที่ไม่ได้เข้าไปชมวัดพระมงคลบพิตรมีประมาณ 10 % ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งจะเท่ากับ 52,000 คน ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่เข้าไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งหมด คาดว่าไม่ต่ำกว่า 572,000 คนต่อปี ดูตารางที่ 4.11

จากจำนวนตัวเลข 572,000 คน เมื่อใช้อัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และชาวไทย ในปี พ.ศ. 2522 (1:3.8) จะได้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 119,167 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย 452,833 คน

ถ้าคาดประมาณจำนวนตัวเลขนักท่องเที่ยวโดยวิธีพิจารณา จากอัตราการเปลี่ยนแปลงของ นักท่องเที่ยวที่เข้าไปชมวัดพระมงคลบพิตรตามตารางที่ 4.11 ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน คือบางช่วงปีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น บางช่วงปีลดลง ดังนั้นจึงไม่สามารถคาดคะเนได้ ซึ่งอาจจะ ผิดความจริงไป เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เข้าชมพระราชวังบางปะอิน ในปี 2521 และ 2522 ปรากฏว่าอัตราการเพิ่มเป็น 12.82 % คือในปี พ.ศ. 2521 และ 2522 มีนักท่องเที่ยว 210,000 คน 236,920 คน ตามลำดับ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จากปี พ.ศ. 2521 ถึงปี พ.ศ. 2522 ปรากฏว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็น 14.78 % คือในปีพ.ศ. 2521 และ 2522 มีนักท่องเที่ยว 54,153 คน และ 62,250 คน ตามลำดับ ผู้เข้าชมวัดพระมงคลบพิตร จากปี พ.ศ. 2521 (มกราคม-กันยายน) ถึงปี พ.ศ. 2522 (มกราคม-กันยายน) ปรากฏว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็น - 3.66 % คือในปี พ.ศ. 2521 (มกราคม-กันยายน) และ 2522 (มกราคม-กันยายน) มีนักท่องเที่ยว 255,533 คน และ 246,179 คน ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าการคิดอัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยว อาจได้ค่าที่ไม่แน่นอน เนื่องจากคิดอัตราการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีเดียว ทั้งนี้เนื่องจากขาดข้อมูล ในที่นี้จึงจะนำเอาค่าเฉลี่ยของ อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงปี 2521-2522 ที่มาชมวัดพระมงคลบพิตร พิพิธภัณฑ์ เจ้าสามพระยา และพระราชวังบางปะอิน มาหาค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะได้เท่ากับ 7.98 % หรือประมาณ 8%

4.5.1.2 โครงสร้างนักท่องเที่ยว ผลจากการสำรวจภาคสนาม โดยทำการ แจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10-16 พฤศจิกายน 2522 จำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด 722 ราย โดยแยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 377 ราย นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 345 ราย การศึกษาโครงสร้างของนักท่องเที่ยว สามารถที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่จะทำการวิเคราะห์ในหัวข้อต่าง ๆ ที่กล่าวต่อไปนี้ เพื่อการจัดบริการให้ถูกต้องตามสภาพโครงสร้างของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามัสถการพระมงคลบพิตร ในปี พ.ศ. 2519-2522

เดือน	2519		2520		2521		2522	
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ
มกราคม	36,992	5,641	37,368	7,300	34,413	7,800	50,000	8,088
กุมภาพันธ์	49,617	4,208	34,716	5,229	38,369	5,921	51,872	6,653
มีนาคม	36,674	4,093	21,520	5,955	32,621	7,557	39,557	8,129
เมษายน	26,386	9,434	20,124	7,656	36,218	7,985	31,814	1,508
พฤษภาคม	44,411	21,362	19,362	4,266	50,014	6,691	26,807	12,450
มิถุนายน	13,387	5,341	14,053	4,609	22,385	5,559	3,450	5,847
กรกฎาคม	26,124	6,822	21,371	5,629	44,626	5,722	-	-
สิงหาคม	37,926	10,198	26,773	6,111	28,060	19,050	-	-
กันยายน	25,576	10,129	21,013	4,865	37,171	5,768	-	-
ตุลาคม	28,160	6,675	29,902	5,195	22,291	6,363	-	-
พฤศจิกายน	19,400	6,158	21,739	6,731	32,541	6,659	-	-
ธันวาคม	22,954	6,155	25,394	6,642	45,298	9,630	-	-
รวม	367,598	96,261	293,695	70,588	424,007	94,715	203,504	42,675
สัดส่วน	3.8:1		4.2:1		4.5:1		4.8:1	

ที่มา : วิหารพระมงคลบพิตร

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระราชวังบางปะอิน¹

เดือน	พ.ศ.	2521	2522
มกราคม		9,700	6,500
กุมภาพันธ์		14,300	19,000
มีนาคม		11,200	8,300
เมษายน		9,800	10,000
พฤษภาคม		7,500	12,700
มิถุนายน		6,500	6,000
กรกฎาคม		6,500	10,000
สิงหาคม		10,000	12,000
กันยายน		8,000	9,000
ตุลาคม		6,000	10,000
รวม มกราคม-ตุลาคม		895,000	95,000
พฤศจิกายน		9,000	10,000 ²
ธันวาคม		6,500	4,960 ³
รวม		105,000	118,460

หมายเหตุ 1 ตัวเลขรวมทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศ เป็นจำนวนขั้นต่ำ เป็นผู้ที่ซื้อบัตรผ่านประตูเข้าชมพระราชฐานชั้นใน นอกจากนี้ยังมีนักเรียน หน่วยราชการกลุ่มใหญ่ มีหนังสืออนุญาตเข้าชมโดยไม่เสียค่าผ่านประตู จำนวนผู้ไม่ตองซื้อบัตรมีประมาณหนึ่งเท่าตัวของผู้ซื้อบัตร ดังนั้นผู้เข้าชมจริงควรมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 210,000 คน ในปี พ.ศ. 2522 และ 236,920 คน ในปี พ.ศ. 2521

2,3 จากการคาดคะเนของกองวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่มา : กองคลังสำนักพระราชวัง

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

เดือน	พ.ศ. 2521			พ.ศ. 2522		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
มกราคม	7,000	500	7,500	8,122	645	8,767
กุมภาพันธ์	4,486	360	4,846	5,572	472	6,063
มีนาคม	2,562	501	3,081	2,309	1,008	3,317
เมษายน	1,609	235	1,844	1,402	724	2,126
พฤษภาคม	780	158	938	1,196	625	1,821
มิถุนายน	2,842	398	3,240	8,571	584	3,155
กรกฎาคม	5,796	295	6,091	3,996	533	4,529
สิงหาคม	9,479	439	9,918	5,192	659	5,851
กันยายน	2,663	385	3,048	3,774	540	4,314
ตุลาคม	2,877	420	3,297	4,606	740	5,346
พฤศจิกายน	2,497	728	3,225	4,500	750	5,250
ธันวาคม	6,415	714	7,129	5,000	730	5,730
รวม	49,006	5,133	54,153	54,240	8,010	62,250
สัดส่วน	9.5:1			6.7:1		

หมายเหตุ

ตัวเลขคาดประมาณ

ที่มา :

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนผู้มาท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี	ชาวไทย		ชาวต่างประเทศ	
	จำนวน	อัตราการเปลี่ยนแปลง %	จำนวน	อัตราการเปลี่ยนแปลง %
2519	404,358	—	105,887	—
2520	323,065	— 20.10	77,647	— 26.67
2521	466,407	44.37	104,187	34.18
2522	452,833 ¹	— 2.91	119,167 ²	14.38

หมายเหตุ ตัวเลขนักท่องเที่ยวในปี 2522 ได้จากนักท่องเที่ยวที่เข้าชมวัดพระมงคลบพิตร และบวก 10 % ของผู้ที่ไม่ได้เข้าชม

หมายเหตุ

^{1,2} จำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2522 ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้จากการคาดคะเนว่าผู้เข้าชมวัดพระมงคลบพิตร มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 520,000 คน ซึ่งเป็นค่าประมาณขั้นต่ำจากที่กล่าวมา และนำมาบวก 10 % จะเท่ากับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือมีจำนวน 572,000 คน และใช้อัตรานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ : ชาวไทย เท่ากับ 1:4.8 มาคิด ได้นักท่องเที่ยวชาวไทย 452,833 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 119,167 คน

ឈ្មោះ : លក្ខ

ឈ្មោះ	ស្រូវ			ស្រូវស្រី		
	ផលិតផល	ផលិតផល	ផលិតផល	ផលិតផល	ផលិតផល	ផលិតផល
ស្រូវ	377	235	193	345	428	100.00
ស្រូវស្រី	184	110	294	722	48.81	100.00
សរុប	561	345	487	1067	51.19	100.00
សរុប	561	345	487	1067	51.19	100.00

សរុប 4.12 លើសពី 100%

សរុប 59.27% ស្រូវស្រី 40.73% សរុប 4.12

សរុប 51.29% ស្រូវស្រី 48.81% សរុប 4.12

សរុប 68.12% ស្រូវស្រី 31.88%

សរុប 51.29% ស្រូវស្រី 48.81% សរុប 4.12

សរុប 51.29% ស្រូវស្រី 48.81% សរុប 4.12

อายุ พิจารณาช่วงอายุจากตารางที่ 4.13 จะพบว่า ลักษณะของนักท่องเที่ยวไทยแตกต่างกับชาวต่างประเทศโดยสิ้นเชิง กล่าวคือนักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 16-25 ปี รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 26-39 ปี ซึ่งมีจำนวน 45.09 % และ 20.69 % ตามลำดับ

ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 46-60 ปี (27.54 %) และ 26-35 ปี (27.25 %) รองลงมาจะมีอายุระหว่าง 36-45 ปี (24.64 %) จะเห็นว่าชาวต่างประเทศจะนิยมการท่องเที่ยวก็ต่อเมื่อมีอายุพอสมควรแล้ว ขณะที่คนไทยจะเที่ยวเมื่อยังเป็นหนุ่มสาวอยู่

โดยส่วนรวมแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 16-25 ปี (30.89 %) รองลงมา มีอายุระหว่าง 26-35 ปี (23.82 %) ทั้งนี้เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวไทยในระดับอายุ 16-25 ปี มีค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.13 แสดงอายุของนักท่องเที่ยว

อายุ	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
16 - 25	170	53	223	45.09	15.36	30.89
26 - 35	78	94	172	20.69	27.25	23.82
36 - 45	20	85	105	5.31	24.64	14.54
46 - 60	24	95	119	6.37	27.54	16.48
60 ขึ้นไป	3	18	21	0.79	5.22	2.91
ไม่ระบุ	82	-	82	21.75	-	11.22
รวม	377	345	722	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

อาชีพ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพระนครศรีอยุธยา เป็นนักเรียนมากที่สุด กล่าวคือมีถึง 24.51 % รองลงมาเป็นข้าราชการ 17.87 % แต่หากจะพิจารณาแยกระหว่างชาวไทยและชาวต่างประเทศจะเห็นได้ว่า ส่วนที่ให้นักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียนมีมากกว่าอาชีพอื่น คือนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งเป็นนักเรียนถึง 40.32 % รองลงมาคือข้าราชการ 20.69 % และลูกจ้าง 17.77 %

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะเป็นนักธุรกิจเสียส่วนใหญ่ 18.84 % รองลงมาคือลูกจ้าง 17.68 % และข้าราชการ 14.78 %

อาชีพจึงแสดงให้เห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมีอายุน้อย เพราะเป็นนักเรียนเสียมาก และชาวต่างประเทศจะเป็นผู้มีอาชีพกันแล้วแทบทั้งสิ้น ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงอาชีพของนักท่องเที่ยว

อาชีพ	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ลูกจ้าง	67	61	128	17.77	17.68	17.73
นักธุรกิจ	13	65	78	3.45	18.84	10.80
ผู้บริหาร	3	44	47	0.79	12.75	6.51
ดำเนินกิจการ เอง	57	47	104	15.12	13.62	14.40
นักเรียน	152	25	177	40.32	7.25	24.51
แม่บ้าน	3	—	3	0.79	—	0.42
ไม่ระบุ	4	52	56	1.06	15.07	7.76
รวม	377	345	722	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

วัตถุประสงค์ของการเดินทาง โดยส่วนรวมนักท่องเที่ยวส่วนมากจะมีวัตถุประสงค์เหมือนกันคือการท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนถึง 82.65 %

เมื่อแยกพิจารณาเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศแล้ว ก็จะพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีถึง 86.47 % ที่มีวัตถุประสงค์มาเพื่อการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีถึง 78.55 % ที่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

วัตถุประสงค์การเดินทาง	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ท่องเที่ยว	326	271	557	86.47	78.55	72.68
ราชการ	24	21	45	6.73	6.09	6.22
ธุรกิจ	3	24	27	0.79	6.96	3.73
ไม่ระบุ	24	29	53	6.37	8.40	7.38
รวม	377	345	722	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

มูลเหตุการเดินทาง สำหรับหัวข้อนี้จะเห็นความแตกต่างกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทย กับชาวต่างประเทศได้อย่างแจ่มชัด กล่าวคือนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะสนใจมาคนเดียว 46.15 % ซึ่งเป็นพวกมาทอดผ้าป่า นักเรียนจัดทัศนศึกษา หรือพวกที่มาธุรกิจราชการ เป็นต้น

ส่วนชาวต่างประเทศที่เดินทางมาอยุธยา ก็เพราะได้รับการโฆษณาชักจูงจากบริษัทนำเที่ยว ซึ่งมีถึง 39.13 % รองลงมาที่ได้รับการแนะนำจากเพื่อน 25.80 % เพราะโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์อยุธยา น้อยมาก ดังนั้นความสนใจที่เดินทางมาด้วยความสนใจของตัวเองจึงมีน้อยมาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยบริษัทนำเที่ยวในการเดินทางมาอยุธยา ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงมูลเหตุการเดินทางมาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ได้รับการ แนะนำโดย	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
เพื่อน	106	89	195	28.12	25.80	27.01
บริษัทนำเที่ยว	9	135	144	2.39	39.13	19.94
โรงแรม	—	27	27	—	7.83	3.74
สนใจมาเอง	174	25	199	46.15	7.25	23.56
อื่น ๆ	41	24	65	10.87	6.96	9.00
ไม่ระบุ	47	45	92	12.47	13.04	12.74
รวม	377	345	722	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ลักษณะการเดินทาง การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาพระนครศรีอยุธยาจะพบว่า ส่วนใหญ่จะมากับเป็นหมู่คณะ เช่นมากับเพื่อนฝูง ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ แต่ชาวต่างประเทศมักจะมา กับบริษัทนำเที่ยวเป็นส่วนมาก แม้ว่าการเดินทางจะแยกออกมาเป็นลักษณะมากับครอบครัวหรือมากับเพื่อน อันจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากับบริษัทนำเที่ยว 29.86 % มากับเพื่อน 29.56 % และมากับครอบครัว 17.10 %

ส่วนนักท่องเที่ยวไทยมากับเพื่อนฝูงเป็นคณะถึง 72.41 % ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 แสดงลักษณะการเดินทาง

ลักษณะการเดินทาง	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
มาคนเดียว	8	47	55	2.12	13.62	7.62
มากับเพื่อน	273	102	375	72.41	29.56	51.94
มากับครอบครัว	77	59	136	20.42	17.10	18.84
มากับบริษัทนำเที่ยว	13	103	116	3.45	29.86	16.07
อื่น ๆ	6	34	40	1.59	9.86	5.54
รวม	377	345	722	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ภูมิลำเนา นักท่องเที่ยวชาวไทยโดยส่วนใหญ่ จะเดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร เพราะ
ว่าเป็นจังหวัดใกล้เคียงกัน รองลงมาจะเป็นจากจังหวัดนนทบุรี และสระบุรี ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมาจากจังหวัด	จำนวนตัวอย่าง	จำนวน %
กรุงเทพมหานคร	165	43.77
นนทบุรี	19	5.04
สระบุรี	18	4.77
ลพบุรี	12	3.18
จันทบุรี	11	2.92
ปทุมธานี	10	2.65
สุโขทัย	6	1.59
ชลบุรี	6	1.59
ขอนแก่น	6	1.59
นครราชสีมา	6	1.59
เพชรบุรี	6	1.59
เชียงใหม่	6	1.59
อ่างทอง	6	1.59
ชัยนาท	5	1.33
ปราจีนบุรี	5	1.33
พระนครศรีอยุธยา	32	8.49
อื่น ๆ	52	13.79
รวม	377	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

สัญชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมัน และอเมริกัน เพราะมีบริษัทนำเที่ยวหลายบริษัทที่จัดนำเที่ยวเฉพาะชาติ โดยเฉพาะนำเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงสัญชาติของนักท่องเที่ยว

ประเทศ	จำนวนตัวอย่าง		จำนวน %	
	Nationality	Country of Residence	Nationality	Country of Residence
อเมริกัน/อเมริกา	41	47	11.88	13.62
เยอรมัน	34	32	9.85	9.27
ฝรั่งเศส	44	41	12.75	11.88
อังกฤษ	28	22	8.11	6.38
ญี่ปุ่น	56	56	16.23	16.23
เบลเยียม	20	20	5.80	5.80
ออสเตรีย	41	47	11.88	13.62
สเปน	11	11	3.19	3.19
อิตาลี	11	11	3.19	3.19
ชอแลนค	14	14	4.06	4.06
จีน	17	—	4.93	—
สวีเดน	8	—	2.32	—
ออสเตรเลีย	6	—	1.74	—
แคนาดา	9	9	2.61	—
ฮ่องกง	—	32	—	9.27
อื่น ๆ	24	38	6.96	11.01
รวม	345	345	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

จำนวนวันที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาพระนครศรีอยุธยา จะเป็นนักท่องเที่ยวประเภทเข้าไปเย็นกลับ (One Day Trip) ด้วยสาเหตุที่ว่า พระนครศรีอยุธยาไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร และลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวก็ไม่อำนวยให้เที่ยวค้างคืนนัก นอกจากนี้จะทำธุรกิจ เพราะฉะนั้นหากจะมาท่องเที่ยวอย่างเดียวแล้ว โดยไม่มีความสนใจในโบราณสถานอย่างจริงจังแล้ว นักท่องเที่ยวก็ไม่ค้างคืนที่จังหวัด

จากการสำรวจพบว่า ชาวไทย 344 ราย หรือ 91.24 % มาเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ 26 ราย หรือ 6.89 % มาเพียง 2 วัน โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์นอกจากมาท่องเที่ยวคือ เยี่ยมญาติ มาราชการ มาทำธุรกิจ

1 ราย หรือ 0.26 %	ตอบว่ามา 3 วัน	เพื่อเยี่ยมญาติ
1 ราย หรือ 0.26 %	ตอบว่ามา 4 วัน	เพื่อทำธุรกิจ
1 ราย หรือ 0.26 %	ตอบว่ามา 6 วัน	มาปฏิบัติราชการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
1 ราย หรือ 0.26 %	ตอบว่ามา 7 วัน	เพื่อท่องเที่ยว
3 ราย หรือ 0.79 %	ไม่ตอบคำถาม	

จะเห็นได้ว่ามีจำนวนน้อยมากที่นักท่องเที่ยวจะพักค้างคืนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในด้านนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ก็จะปรากฏในลักษณะเดียวกันคือ มาท่องเที่ยวประเภทเข้าไปเย็นกลับเสีย 321 ราย หรือ 93.04 % ส่วนอีก 24 ราย ตอบว่าไม่ใช่เข้าไปเย็นกลับ (One Day Trip) หรือเท่ากับ 6.95 %

สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ก่อนข้างจะลักษณะเดียวกัน สำหรับชาวต่างประเทศก็อาจพิจารณาจากรายการจําหน่ายเที่ยวของแต่ละบริษัทจะพบว่า สถานที่ต่าง ๆ ที่จําหน่ายเที่ยวเรียงตามความสำคัญดังนี้

1. พระวิหารมณฑลพิตร
2. พระราชวังบางปะอิน
3. วัดมหาธาตุ
4. วัดราชบูรณะ

5. วัดพนัญเชิง
6. วัดกษัตราธิราช
7. ภูเขาญี่ปูน
8. วัดหน้าพระเมรุ

ค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยว จากการสำรวจพบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมดต่อคนต่อวันเป็นเงิน 157.87 บาท หากพิจารณาเฉพาะนักท่องเที่ยวไทย จะเป็นเงินเฉลี่ย 172.62 บาทต่อคนต่อวัน

เมื่อนำมาพิจารณากับจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยใช้จำนวนผู้มัสการพระมงคลบพิตร เป็นหลักการคำนวณ ก็จะได้อัตราใช้จ่ายขั้นต่ำ อันเกิดจากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปี 2522 ช่วง 6 เดือนแรก (มกราคม-มิถุนายน) ดังนี้

ชาวไทย	153,504 คน (ไม่รวมนักเรียนและภิกษุสามเณร)	ใช้จ่าย	= 15,364,953.13 บาท
ชาวต่างประเทศ	42,678 คน	ใช้จ่าย	= 8,176,879.92 บาท
รวม		ใช้จ่าย	= 23,541,833.05 บาท

(ทั้งนี้โดยพิจารณาว่านักท่องเที่ยวมีเวลาในพระนครศรีอยุธยาเพียง 1.11 วัน จากการสำรวจ)

หากจะพิจารณารายจ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่าย โดยแยกคุณลักษณะของการจ่าย อาจพิจารณาได้ ดังนี้

โรงแรม รายได้ของโรงแรมอันเกิดจากการเข้าพักของนักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่ง พิจารณาได้ ดังนี้

รายได้จากโรงแรมจะต้องมีค่าเท่ากับจำนวนห้องพักที่ขายได้ คูณด้วยราคาห้องพัก

$$\text{ในที่นี้จำนวนห้องพักที่ขายได้} = \frac{\text{จำนวนคนเข้าพัก} \times \text{วันพักเฉลี่ย}}{\text{อัตราเข้าพักต่อห้อง}}$$

จากตารางแสดงจำนวนผู้เข้าพักโรงแรมปรากฏว่า

จำนวนคนเข้าพัก (มกราคม-มิถุนายน)	=	40,782 คน
วันพักเฉลี่ย	=	1.11 วัน

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราเข้าพักต่อห้อง} &= 2.27 \text{ คน} \\
 \therefore \text{จำนวนห้องพักที่ขายได้} &= \frac{40,782 \times 1.11}{2.27} \\
 &= 19,941.85 \text{ ห้อง}
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 4.20 แสดงราคาห้องพักเฉลี่ยของโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โรงแรม	ห้องเดี่ยวราคา	ห้องคู่ราคา	รวมราคา	ราคาเฉลี่ย
อู๋ทอง	60	100	160	80
คาเธ่ย์	40	80	120	60
ไทยไท	55	—	55	55
เวียงฟ้า	60	—	60	60
ศรีสมัย	70	100	170	85
จันทร์เกษม	40	70	110	55
รวม				395

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม.

$$\begin{aligned}
 \therefore \text{ราคาเฉลี่ย} &= \frac{395}{6} \\
 &= 65.83 \text{ บาทต่อห้อง}
 \end{aligned}$$

หมายเหตุ ไม่คิดราคาห้องพักปรับอากาศ

$$\begin{aligned}
 \text{ฉะนั้นรายได้จากโรงแรม} &= 19,941.85 \times 65.83 \\
 &= 1,312,771.98 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

พระราชวังบางปะอิน การเข้าชมพระตำหนักต่าง ๆ ในพระราชวังบางปะอิน ได้มีการเก็บค่าบัตรผ่านประตูด้วย ซึ่งรายได้ในแต่ละเดือนนั้นปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.21 แสดงรายได้จากค่าผ่านประตูพระราชวังบางปะอิน

เดือน \ ปี	2521	2522
มกราคม	48,500	32,500
กุมภาพันธ์	71,500	95,000
มีนาคม	56,000	41,500
เมษายน	49,000	50,000
พฤษภาคม	37,500	53,500
มิถุนายน	25,000	30,000
กรกฎาคม	32,500	50,000
สิงหาคม	50,000	60,000
กันยายน	40,000	45,000
ตุลาคม	30,000	50,000
พฤศจิกายน	45,000	-
ธันวาคม	32,500	-
รวม	717,500	475,000

ที่มา : กองคลัง สำนักพระราชวัง

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ รายได้อันเกิดจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ตั้งแต่ปี 2520 ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.22 แสดงรายได้จากค่าผ่านประตูพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา

พ.ศ.	รายได้	หมายเหตุ
2520	14,304	
2521	99,619	
2522	44,792.50	ตั้งแต่เมกราคม-พฤศจิกายน

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา

อย่างไรก็ตาม รายได้ค่าบัตรเข้าชมพระราชวังบางปะอิน และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ย่อมไม่ได้ตกอยู่กับท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะรายได้ทั้งหมดต้องรวบรวมส่งกลับเข้ากองคลัง สำนักพระราชวัง หรือกองที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นหากจะนำรายได้ (6 เดือน ปี 2522) ดังกล่าวหักออกจากรายได้ที่คำนวณไว้ตั้งแต่ต้น ก็จะเป็นรายได้ตกสู่ท้องถิ่นประมาณ = 23,541,833.05 - 326,932.24 บาท
= 23,214,900.81 บาท

4.5.1.3 การคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยว ตารางที่ 4.23

จากการคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาในประเทศไทย ในหัวข้อที่ 4.3 อัตราการเพิ่มในช่วงปี พ.ศ. 2523-2528 แนวโน้มการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 7 % และในช่วงปี พ.ศ. 2528-2533 แนวโน้มเพิ่มเป็น 5.2 % ซึ่งลดลงจากช่วงแรก 1.8 %

จากตัวเลขในระดับประเทศนี้คาดว่า การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนลดลง ที่ใกล้เคียงกับอัตราของประเทศไทย

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคคที่มาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี	ชาวต่างประเทศ		ชาวไทย		% ส่วนแบ่ง ตลาดชาวต่างประเทศของ ประเทศไทย
	จำนวน	% การเปลี่ยนแปลง	จำนวน	% การเปลี่ยนแปลง	
2522	119,167	8	452,833	8	7.7
2523	128,700	8	489,110	8	
2524	138,996	8	528,239	8	
2525	150,116	8	570,498	8	
2526	162,125	8	616,138	8	
2527	175,095	8	665,429	8	
2528	189,102	8	718,663	8	
2529	200,826	6.2	763,220	6.2	8.1
2530	213,277	6.2	810,540	6.2	
2531	226,500	6.2	1,313,075	6.2	

หมายเหตุ

จากที่กล่าวมาแล้วว่า อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวที่คาดคะเนได้คือ 8 % ต่อปี และเพื่อให้สอดคล้องกับการเพิ่มของนักท่องเที่ยวในระดับประเทศ ซึ่งอัตราการเพิ่มจะลดลง 1.8 % ในช่วงปี พ.ศ. 2528-2533 ดังนั้นอัตราการเพิ่มในช่วงปี พ.ศ. 2528-2533 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเท่ากับ 6.2 %

ดังนั้นการคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2526 จะใช้เปอร์เซ็นต์การเพิ่ม 8 % และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526-2528 อัตราการเพิ่มยังคงเป็น 8 % ส่วนในปี พ.ศ. 2528-2531 จะใช้อัตราการเพิ่ม 6.2 %

4.5.1.4 ส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยว ตารางที่ 4.23

ในช่วงปี พ.ศ. 2522 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 119,167 คน หรือคิดเป็น 7.7 % ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาประเทศไทย ในปี 2526 ส่วนแบ่งตลาดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเป็น 7.7 % และในปี 2531 จะเป็น 8.1 % ซึ่งจะเห็นว่า ส่วนแบ่งของตลาดจะคงตัวระยะหนึ่ง แล้วจะกลับเพิ่มสูงขึ้นอีก

4.5.2 สภาวะการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี

ลักษณะการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ มีลักษณะคล้ายกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือเข้าไปเป็นกลับ (One Day Trip) ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาแวะเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในตอนเช้า ตอนบ่ายแวะเที่ยวและพักกลางคืนที่ลพบุรี 1 คืน แล้วเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ โดยมาเอง และมาเป็นกลุ่ม ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่วางแผนมัสการศาลพระกาฬ ก่อนเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

การสำรวจได้เลือกสถานที่สำคัญ 3 แห่ง คือ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ศาลพระกาฬ และสถานีรถไฟ ซึ่งส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมด จะวางแผนมัสการศาลพระกาฬ เช่นเดียวกับวัดพระมงคลบพิตร สรุปผลการสำรวจได้ดังนี้

4.5.2.1 จำนวนนักท่องเที่ยว

4.5.2.1.1 พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ตารางที่ 4.24 เมื่อ

พิจารณาจากตัวเลขและอัตราการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2520-2522 จะเห็นว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน คือในปี 2520-2521 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงมาก ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เท่ากับ 83.94 % หรือเพิ่ม 3,146 คน และช่วงปี พ.ศ. 2521-2522 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงคือเท่ากับ - 20.21 % หรือจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 1,393 คน

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์

พ.ศ.	ชาวต่างประเทศ			ชาวไทย		
	จำนวน	จำนวน เปลี่ยนแปลง	% การ เปลี่ยนแปลง	จำนวน	จำนวน เปลี่ยนแปลง	% การ เปลี่ยนแปลง
2520	3,748	—	—	58,550	—	—
2521	6,894	3,146	83.94	83,384	24,834	42.42
2522	5,501	-1,393	-20.21	144,674 ²	61,290	73.50
อัตราการเพิ่มเฉลี่ย			31.87 %	57.96 %		

อัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวในปี 2522 ชาวต่างประเทศ : ชาวไทย 1:26.30

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนารายณ์ราชนิเวศน์

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2521 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 42.42 % หรือ 24,834 คน และในปี พ.ศ. 2521-2522 เท่ากับ 73.50 % หรือ 61,290 คน ซึ่งสูงมาก

เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมพระนารายณ์เวศน์ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้จากการขายบัตรผ่านประตู เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ คาดว่ามีจำนวนประมาณใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวในวันจันทร์-ศุกร์ ดังนั้นนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2522 จะเท่ากับ $2(5,501 + 144,674) = 300,350$ คน และใช้อัตราส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งเท่ากับ 1:26.30 มาคิด จะได้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 11,002 คน และชาวไทย 289,348 คน

4.5.2.1.2 จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวอิตาลี และฝรั่งเศส ดังตารางที่ 4.32 และมาในลักษณะท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม โดยบริษัทนำเที่ยว ดังนั้นชาวต่างประเทศทุกคนจะมาชมพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ดังนั้นในปี 2522 จะมีชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวลพบุรี เท่ากับ 11,002 คน ชาวไทยส่วนหนึ่งจะมาเที่ยวพระนารายณ์ราชนิเวศน์ และคาดว่าส่วนใหญ่หรือชาวไทยทั้งหมดจะมานมัสการศาลพระเกศาฯ โดยไม่ไปชมพระนารายณ์ราชนิเวศน์ แต่เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มีการทำสถิติไว้ที่ศาลพระเกศาฯ ดังนั้นจึงไม่สามารถคำนวณออกมาได้แน่นอน แต่จะพิจารณาจากตารางที่ 4.37 (แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม) ซึ่งเป็นผลจากการออกแบบสำรวจสอบถาม จะได้อัตราส่วนระหว่างผู้ที่ไปชมพระนารายณ์ราชนิเวศน์ต่อผู้ที่ไปนมัสการศาลพระเกศาฯ เท่ากับ 1:1.45 (179:260) ดังนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดลพบุรีในปี พ.ศ. 2522 จะเท่ากับ $289,348 \times 1.45 = 419,555$ คน

4.5.2.2 โครงสร้างนักท่องเที่ยว ผลจากการสำรวจภาคสนาม โดยทำการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 1-6 มีนาคม 2523 จำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด 578 ราย ได้แยกเป็นนักท่องเที่ยวไทย 507 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 71 ราย ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

เพศ นักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี คือมีเพศชาย 56.6 % และเพศหญิง 43.4 % ในขณะที่ชาวต่างประเทศมีความแตกต่างกันมากกว่า คือมีเพศชายมากกว่า จากการสำรวจพบว่าเพศชายจะมี 60.5 % และเพศหญิง 39.5 % ดังตารางที่ 4.25

เมื่อรวมพิจารณาทั้งหมด จะเห็นว่านักท่องเที่ยวชายมีมากกว่าหญิง

อายุ จากตารางที่ 4.26 จะเห็นว่านักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่มีอายุ 16-25 ปี เท่ากับ 44.18 % รองลงมาคืออายุ 26-35 ปี เท่ากับ 24.85 % สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปี เท่ากับ 46.48 % รองลงมาคืออายุ 36-45 ปี เท่ากับ 25.35 % จะเห็นได้ว่าชาวต่างประเทศจะนิยมการท่องเที่ยวก็ต่อเมื่ออายุพอสมควรแล้ว ขณะที่คนไทยจะเที่ยวเมื่อยังเป็นหนุ่มเป็นสาว

โดยส่วนรวมแล้วนักท่องเที่ยวจะมีอายุระหว่าง 16-25 ปี (40.0 %) รองลงมาคือ 26-35 ปี (27.5 %) ทั้งนี้เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวไทยในระดับอายุ 16-25 ปี มีค่อนข้างมาก

อาชีพ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชลบุรี เป็นข้าราชการมากที่สุด คือ 34 % รองลงมาเป็นลูกจ้าง 17.3 % แต่หากพิจารณาแยกระหว่างชาวไทยและชาวต่างประเทศจะเห็นได้ว่า ข้าราชการ มีจำนวนมากที่สุด 38.8 % ในจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย รองลงมาคือนักเรียน 23.3 % และค้าขาย 14.8 % สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากที่สุดเป็น ลูกจ้าง 55 % รองลงมา เป็นนักธุรกิจ 18.3 % ดังตารางที่ 4.27

วัตถุประสงค์ของการเดินทาง โดยส่วนรวมนักท่องเที่ยวส่วนมากจะมีวัตถุประสงค์ คือ การท่องเที่ยวและเยี่ยมญาติ คือท่องเที่ยว 47.75 % เยี่ยมญาติ 26.80 %

ตารางที่ 4.25 แสดงเพศของนักท่องเที่ยว

เพศ	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ชาย	287	43	330	56.6	60.5	57
หญิง	220	28	248	43.4	39.5	43
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.26 แสดงอายุของนักท่องเที่ยว

อายุ	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ต่ำกว่า 15	6	—	6	1.18	—	1.04
16 — 25	224	7	231	44.18	9.86	40.0
26 — 35	126	33	159	24.85	46.48	27.5
36 — 45	76	18	94	15.00	25.35	16.26
46 — 60	48	7	55	9.46	9.86	9.5
60 ปีขึ้นไป	27	6	33	5.33	8.45	5.7
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.27 แสดงอาชีพของนักท่องเที่ยว

อาชีพ	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ลูกจ้าง	61	39	100	12.0	55.0	17.3
ข้าราชการ	197	—	197	38.8	—	34.0
ค้าขาย	75	11	86	14.8	15.5	14.9
นักธุรกิจ	7	13	20	1.4	18.3	3.5
แม่บ้าน	38	3	41	7.5	4.2	7.1
นักเรียน	118	4	122	23.3	5.6	21.1
ไม่ระบุ	11	1	12	2.2	1.4	2.1
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.28 แสดงวัตถุประสงค์ของการเดินทาง

จุดประสงค์ ของการเดินทาง	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ท่องเที่ยว	214	62	276	42.2	87.3	47.75
ราชการ	21	—	21	4.1	—	3.65
ธุรกิจ	122	—	122	24.1	—	21.10
เยี่ยมญาติ	150	5	155	29.6	7.1	26.80
ไม่ระบุ	—	4	4	—	5.6	0.70
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.29 แสดงมูลเหตุการเดินทางมาจังหวัดลพบุรี

ได้รับการ แนะนำโดย	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
เพื่อน	221	11	232	43.58	15.49	40.14
บริษัทนำเที่ยว	12	49	61	2.37	69.01	10.55
โรงแรม	—	4	4	—	5.64	0.69
สนใจมาเอง	258	6	264	50.89	8.45	45.67
อื่น ๆ	9	1	10	1.78	1.41	1.73
ไม่ระบุ	7	—	7	1.38	—	1.21
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

เมื่อพิจารณาแยกเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศแล้ว นักท่องเที่ยวชาวไทยมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว 42.2 % รองลงมาคือเยี่ยมญาติ 29.6 % ซึ่งทั้งสองจำนวนนี้ทำให้นักท่องเที่ยวลพบุรี มีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่คือท่องเที่ยวและเยี่ยมญาติ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีวัตถุประสงค์โดยส่วนรวมเพื่อการท่องเที่ยวถึง 87.3 % ดังตารางที่ 4.28

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวไทยในส่วนที่มาเยี่ยมญาติ มีถึง 29.6 % แสดงให้เห็นว่าความผูกพันของคนไทยในด้านนับถือเครือญาติ มีความผูกพันสูง ซึ่งเป็นลักษณะประเพณีวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย

มูลเหตุการเดินทาง จากตารางที่ 4.29 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่สนใจมาเองถึง 50.89 % รองลงมาคือมากับเพื่อน หรือเพื่อนชักจูงมา 43.58 % ส่วนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากบริษัทนำเที่ยวถึง 69.01 % รองลงมาได้รับการแนะนำจากเพื่อน เพราะโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของลพบุรีน้อยมาก ดังนั้นการเดินทางมาด้วยความสนใจของตัวเองจึงมีน้อยมาก

ลักษณะการเดินทาง ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาลพบุรี มาเป็นหมู่คณะ เช่นมากับเพื่อนฝูง ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาพระนครศรีอยุธยา โดยมาเป็นหมู่คณะ กับบริษัทนำเที่ยว คือมีถึง 53.5 % รองลงมาคือมากับเพื่อน 26.8 % แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยมาเป็นหมู่คณะ คือมากับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ 43.4 % มากับบริษัทนำเที่ยว รองลงมาคือ 23.7 % ดังตารางที่ 4.30

ภูมิลำเนา นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร คือ 22.48 % รองลงมาคือสระบุรี 14.79 % สิงห์บุรี 10.45 % จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดใกล้เคียง และปรากฏว่านักท่องเที่ยวมาจาก พะเยา ลำปาง แพร่ ตาก ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคเหนือ มีนักท่องเที่ยวมาน้อยที่สุด ซึ่งเท่ากับสมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคกลาง ภาคใต้ไม่มีนักท่องเที่ยวมาลพบุรีเลย ดังตารางที่ 4.31

สัญชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็น ชาวอิตาลี และฝรั่งเศส คือ 38.03 % และ 25.35 % ตามลำดับ ทั้งนี้สันนิษฐานว่าเนื่องจากประวัติศาสตร์ในช่วงหนึ่งของ

ตารางที่ 4.30 แสดงลักษณะการเดินทาง

ลักษณะการเดินทาง	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
มาคนเดียว	46	4	51	9.0	5.6	5.65
มากับเพื่อน	220	19	239	43.4	26.8	41.35
มากับครอบครัว	108	10	118	21.3	14.1	20.4
มากับบริษัทนำเที่ยว	120	38	158	23.7	53.5	27.3
อื่น ๆ	13	—	13	2.6	—	2
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.31 แสดงภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จังหวัดที่มา	จำนวน	จำนวน %
นครสวรรค์	42	8.28
พิษณุโลก	21	4.14
เพชรบูรณ์	19	3.75
พิจิตร	15	2.96
สุโขทัย	8	1.58
อุทัยธานี	6	1.18
อุตรดิตถ์	4	0.79
กำแพงเพชร	3	0.59
เชียงใหม่	3	0.59
พะเยา	1	0.20
ลำปาง	1	0.20
ตาก	1	0.20
กรุงเทพมหานคร	114	22.48
สระบุรี	75	14.79
สิงห์บุรี	53	10.45
ชัยนาท	31	6.11
อยุธยา	24	4.73
อ่างทอง	23	4.54
สุพรรณบุรี	11	2.17
สมุทรสงคราม	3	0.59
สมุทรปราการ	3	0.59
นนทบุรี	3	0.59
ปราจีนบุรี	2	0.40
ราชบุรี	2	0.40
สมุทรสาคร	1	0.20

จังหวัดที่มา	จำนวน	จำนวน %
นครราชสีมา	20	3.93
ขอนแก่น	4	0.79
ชัยภูมิ	3	0.59
สุรินทร์	3	0.59
อุดรธานี	2	0.40
บุรีรัมย์	2	0.40
แพร่	1	0.20
ศรีสะเกษ	1	0.20
เพชรบุรี	1	0.20
ประจวบคีรีขันธ์	1	0.20
รวม	507	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.32 แสดงแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ทวีป/ประเทศที่มา	จำนวนตัวอย่าง	จำนวน %
<u>ทวีปอเมริกา</u>	8	11.27
อเมริกา	8	11.27
<u>ทวีปยุโรป</u>	59	83.10
อิตาลี	27	38.03
ฝรั่งเศส	18	25.35
อังกฤษ	6	8.45
เยอรมัน	6	8.45
สวีทเซอร์แลนด์	1	1.41
เนเธอร์แลนด์	1	1.41
<u>ทวีปออสเตรเลีย</u>	4	5.63
ออสเตรเลีย	3	4.22
นิวซีแลนด์	1	1.41
รวม	71	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ลพบุรี คือสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในสมัยอยุธยา ได้มีข้าราชการที่เป็นชาวอิตาลีและฝรั่งเศส มาช่วยด้านวิศวกรรม และสถาปัตยกรรม ในการสร้างพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ดังตารางที่ 4.32

จำนวนวันที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาลพบุรี จะเป็นนักท่องเที่ยวทั้งเข้าไปเยือนกลับ และพักค้างคืน ซึ่งมีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือค้างคืน 42.39 % และเข้าไปเยือนกลับ 57.61 %

จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยค้างคืนกับไม่ค้างคืน มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ 44.38 % และ 55.62 % ตามลำดับ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีลักษณะท่องเที่ยวแบบเข้าไปเยือนกลับ หรือท่องเที่ยวในลักษณะใช้ลพบุรีเป็นเมืองผ่าน ไปท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะแวะทานอาหารกลางวันในลพบุรี โดยมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนกลับ 71.83 % และพักค้างคืน 28.17 % ดังตารางที่ 4.33

จากตารางที่ 4.34 แสดงจำนวนคืนพักของนักท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี ปรากฏว่าส่วนใหญ่พักค้างคืน 1 คืน คือ 42.04 % แยกเป็นชาวไทย 40.45 % และชาวต่างประเทศ 60.00 % รองลงมาคือ 2 คืน 26.94 % และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งจะมาพักมากกว่า 5 คืน ซึ่งมีสัดส่วนเป็นอันดับ 3 คือ 16.73 % ทั้งนี้อาจเป็นนักท่องเที่ยวประเภทที่พักค้างคืนบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน จึงมีวันพักมาก ดังตารางที่ 4.35 จะเห็นว่าชาวไทยมีสัดส่วนสูงคือ 72.89 % ที่พักบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน ส่วนนักท่องเที่ยวจะพักโรงแรมถึง 80 %

สิ่งดึงดูดใจ จากตารางที่ 4.36 จะพบว่า ประเภทโบราณสถานและศาสนสถาน เป็นแหล่งที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศมากที่สุด เท่ากับ 71.7 % รองลงมาคือสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 15.3 % สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย สิ่งดึงดูดใจอันดับแรกของการท่องเที่ยวคือประเภทโบราณสถาน และศาสนสถาน เท่ากับ 80.5 % รองลงมาคือประเพณีวัฒนธรรมชาติ 14.9 % ประเภทศิลปวัฒนธรรมไม่มีผู้ใดเลย

สถานที่ท่องเที่ยว จากตารางที่ 4.37 พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่ชาวต่างประเทศนิยมมากที่สุดคือ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ เท่ากับ 36.1 % รองลงมาคือศาลพระกาฬ 26.4 % และโบราณสถานอื่น ๆ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมมากที่สุดคือ ศาลพระกาฬ ซึ่งส่วนใหญ่จะมานมัสการตามความเชื่อคือ 38.5 % รองลงมาคือ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ 26.5 %

ตารางที่ 4.33 แสดงการพักค้างคืน

การพักค้างคืน	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
ค้างคืน	225	20	245	44.38	28.17	42.39
ไม่ค้างคืน	282	51	333	55.62	71.83	57.61
รวม	507	71	578	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.34 แสดงจำนวนคืนพัก

จำนวนคืนพัก	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
1 คืน	91	12	103	40.45	60.00	42.04
2 คืน	63	3	66	28.00	15.00	26.94
3 คืน	22	3	25	9.78	15.00	10.21
4 คืน	5	—	5	2.22	—	2.04
5 คืน	5	—	5	2.22	—	2.04
มากกว่า 5 คืน	39	2	41	17.33	10.00	16.73
รวม	225	20	245	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.35 แสดงที่พักในจังหวัด

สถานที่พัก	จำนวนตัวอย่าง			จำนวน %		
	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม	ชาวไทย	ต่างประเทศ	รวม
โรงแรม	31	16	47	13.78	80.00	19.18
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	164	3	167	72.89	15.00	68.17
อื่น ๆ	30	1	31	13.33	5.00	12.65
รวม	225	20	245	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.36 แสดงสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

ต่างประเทศ			ไทย		
แหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	%	แหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	%
โบราณสถาน ศาสนสถาน	61	71.7	โบราณสถาน ศาสนสถาน	529	80.5
ศิลปวัฒนธรรม	13	15.3	ศิลปวัฒนธรรม	—	—
ธรรมชาติ	1	1.2	ธรรมชาติ	98	14.9
อื่น ๆ	10	11.8	อื่น ๆ	30	4.6
รวม	85	100.0	รวม	657	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 4.37 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยม

ต่างประเทศ			ไทย		
แหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	%	แหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	%
วังพระนารายณ์	26	36.1	ศาลพระกาฬ	260	38.5
ศาลพระกาฬ	19	26.4	วังพระนารายณ์	179	26.5
โบราณสถาน	15	20.7	สวนสัตว์	74	11
วัด	1	1.4	พระปรางค์สามยอด	65	9.6
สวนสัตว์	1	1.4	โบราณสถาน	25	3.7
อื่น ๆ	10	14	น้ำตกวังกานเหลือง	24	3.6
			โรงภาพยนตร์	19	2.8
			เขาวงพระจันทร์	18	2.7
			อื่น ๆ	11	1.6
รวม	72	100.0	รวม	675	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยว

จากการสำรวจและประเมินผลจากข้อมูลปรากฏค่าใช้จ่ายและที่พักเฉลี่ยดังนี้

รายการ	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย
ที่พักเฉลี่ย	1.85 คืน	2.32 คืน
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (ค้างคืน)	400 บาท/คน/วัน	120 บาท/คน/วัน
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (ไม่ค้างคืน)	250 บาท/คน/วัน	45 บาท/คน/วัน
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งหมด	105 บาท/คน/วัน	

จากการสรุปด้วยตารางที่แสดง เป็นที่น่าสังเกตว่า ที่พักเฉลี่ยคนไทยสูง และค่าใช้จ่ายต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่พักบ้านเพื่อนหรือญาติ ไม่เสียค่าที่พัก

4.5.2.3 การคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากอัตราการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรีไม่แน่นอน จึงไม่สามารถนำมาคาดคะเนได้ถูกต้อง ดังนั้นจึงอาศัยการคาดคะเนจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาประเทศไทย ในหัวข้อที่ 4.3 คือมีอัตราเพิ่มในช่วงปี พ.ศ. 2523-2528 แนวโน้มการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 7 % และในช่วงปี พ.ศ. 2528-2533 แนวโน้มเพิ่มเป็น 5.2 % นำมาพิจารณาใช้ในการคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ซึ่งอาจไม่ถูกต้องนักก็ตาม แต่เพื่อเป็นแนวทางในการหาจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรีพอเป็นสังเขป ดังตารางที่ 4.38 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดชลบุรี

หมายเหตุ ความไม่แน่นอนของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ย่อมขึ้นกับสถานการณ์ท่องเที่ยว สภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งประเทศที่มาของนักท่องเที่ยว และประเทศไทยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ยากแก่การคาดคะเน

4.5.2.4 ส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยว ตารางที่ 4.38 รูปที่ 4.1 ส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวชาวต่างประเทศของประเทศไทย จะมีสัดส่วนที่มาเยือนชลบุรีเท่ากับ 0.7 % ในปี พ.ศ. 2522 0.78 % ในปี พ.ศ. 2526 และ 0.68 % ในปี พ.ศ. 2531

ตารางที่ 4.38 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในขนาดที่มาจากอินเดียมาเยือนจังหวัดชลบุรี

ปี	ชาวต่างประเทศ		ชาวไทย		% ส่วนแบ่งตลาด ชาวต่างประเทศ ของประเทศไทย
	จำนวน	% การ เปลี่ยนแปลง	จำนวน	% การ เปลี่ยนแปลง	
2522	11,002	—	419,555	—	0.7
2523	11,772	7	448,924	7	
2524	12,596	7	480,349	7	
2525	13,478	7	513,973	7	
2526	14,421	7	549,951	7	0.78
2527	15,431	7	588,448	7	
2528	16,511	7	629,639	7	
2529	17,370	5.2	662,380	5.2	
2530	18,273	5.2	696,824	5.2	
2531	19,223	5.2	733,059	5.2	0.68

หมายเหตุ

เนื่องจากอัตราการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ไม่มีข้อมูลพอที่จะ
ยืนยันได้แน่นอน ดังนั้นจึงใช้อัตราการเพิ่มในระดับประเทศ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว
ในหัวข้อที่ 4.3

4.6 รายจ่ายของนักท่องเที่ยวที่มาสู่เกษตรกร

จากบทที่ 3 จะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศคือ เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยตลอดปีต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรภาคนอกเกษตร ดังนั้น จะพิจารณานำตัวเลขจากรายจ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาใช้จ่ายในพื้นที่โครงการ จะตกถึงมือเกษตรกรเป็นจำนวนเท่าใด

เนื่องจากในพื้นที่โครงการมีลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคม ที่คล้ายคลึงกัน ในพื้นที่จะขอยกตัวอย่างรายได้อverageของเกษตรกรจากการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นข้อยืนยันว่า รายได้ที่ตกกับเกษตรกรนั้น เป็นจำนวนเท่าใด เพราะเหตุใดจึงน้อย ในขณะที่ยังไม่มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

จากรูปที่ 4.1 แสดงการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2507, 2514 และ 2517 ซึ่งมีอัตราค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ในการคำนวณนี้จะใช้อัตราค่าใช้จ่ายของปี พ.ศ. 2517 นำมาคิด ซึ่งเป็นปีที่ทำการสำรวจล่าสุด ดังนั้นจากรายจ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 105 บาทต่อคนต่อวัน

ค่าที่พัก	อาหาร	50 %	เท่ากับ	52.50	บาทต่อคนต่อวัน
ค่าซื้อของ		26 %	เท่ากับ	27.00	บาทต่อคนต่อวัน
ค่าใช้จ่ายการเดินทาง		17 %	เท่ากับ	18.00	บาทต่อคนต่อวัน
อื่น ๆ		7 %	เท่ากับ	7.50	บาทต่อคนต่อวัน

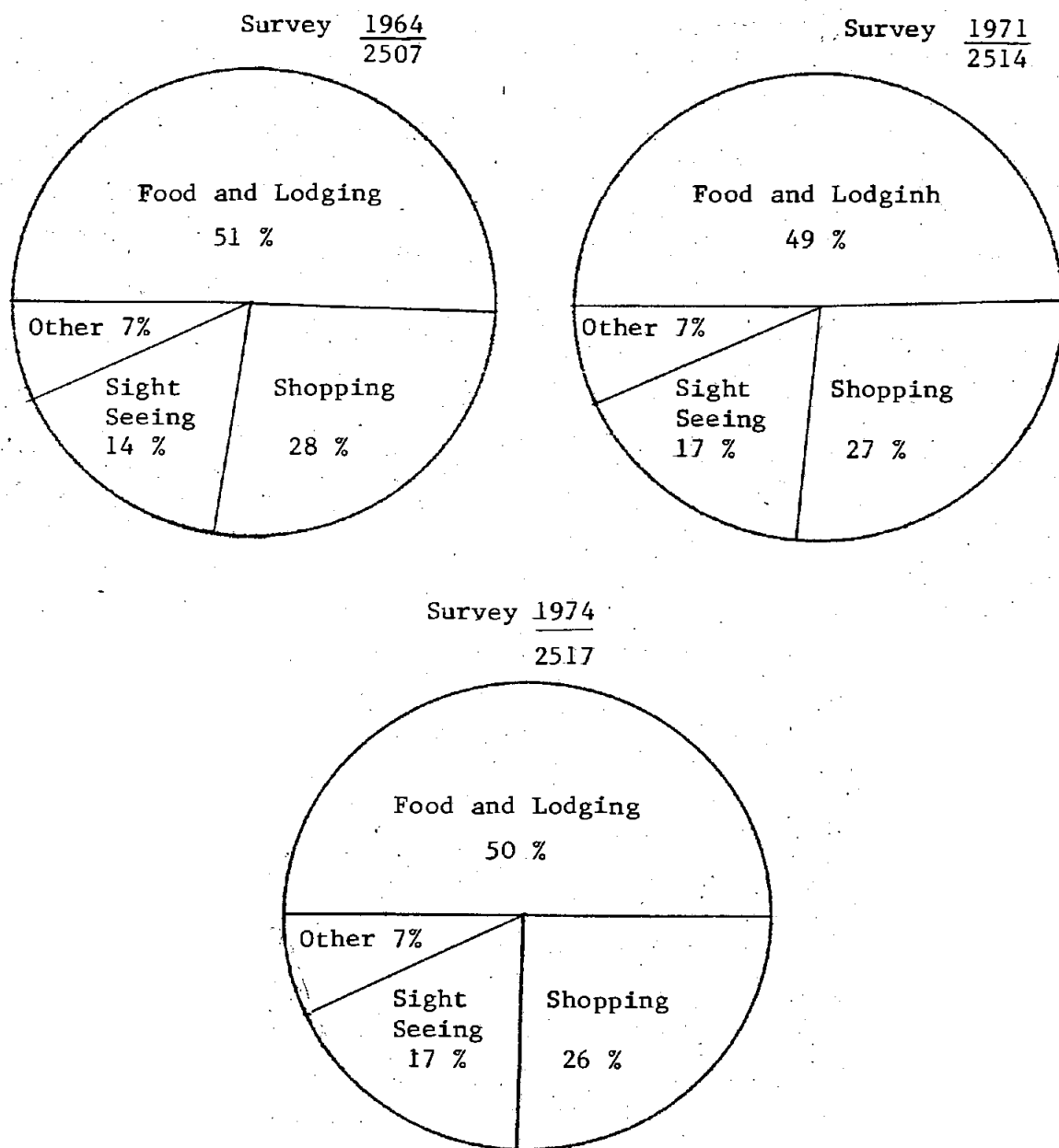
รายจ่ายของนักท่องเที่ยวที่ควรนำมาพิจารณาคือ ค่าอาหาร ค่าซื้อของ โดยคาดว่าจะมีส่วนไปตกแก่เกษตรกร

จากค่าที่พักและค่าอาหาร 52.50 บาทต่อคนต่อวัน แบ่งเป็นค่าที่พัก 50 % ค่าอาหาร 50 %

ค่าที่พัก	=	26.25	บาทต่อคนต่อวัน
ค่าอาหาร	=	26.25	บาทต่อคนต่อวัน

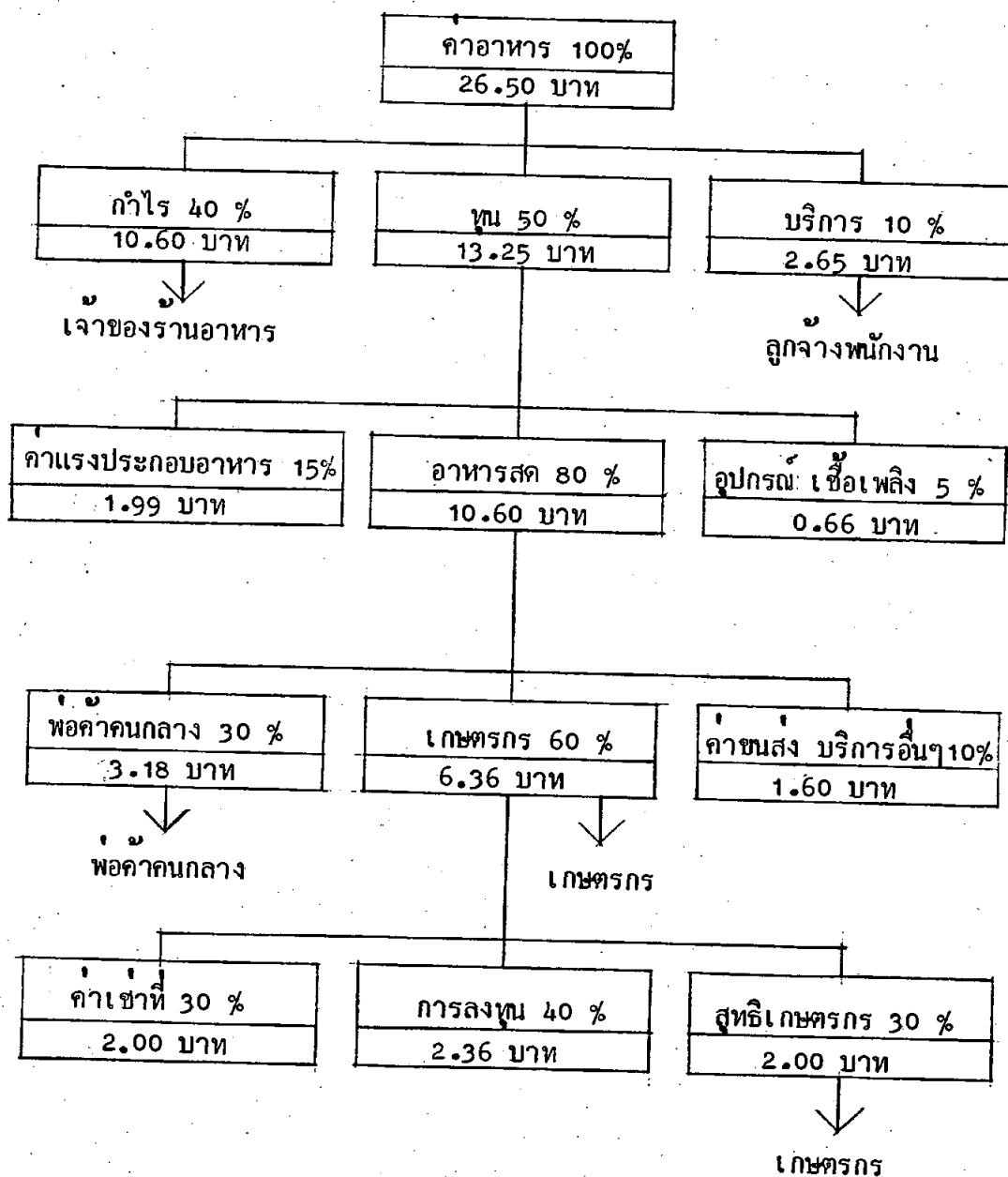
รูป 4.1 แสดงรายจ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย

Tourist Expenditure Survey

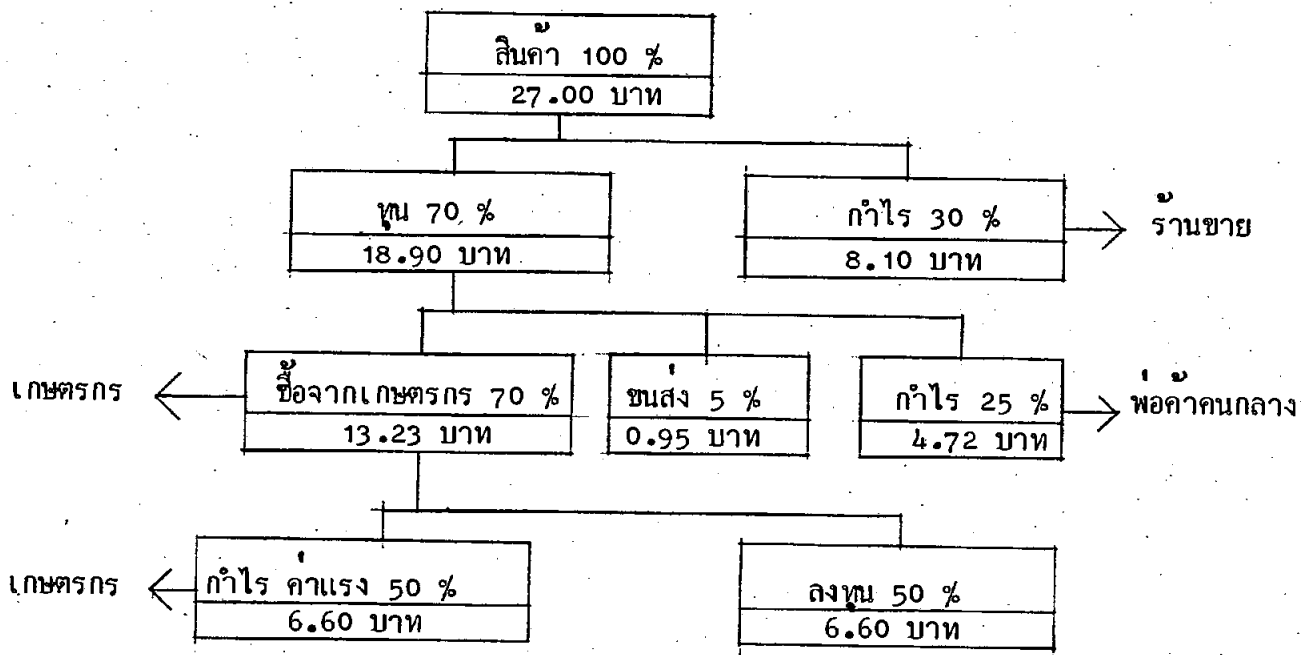

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

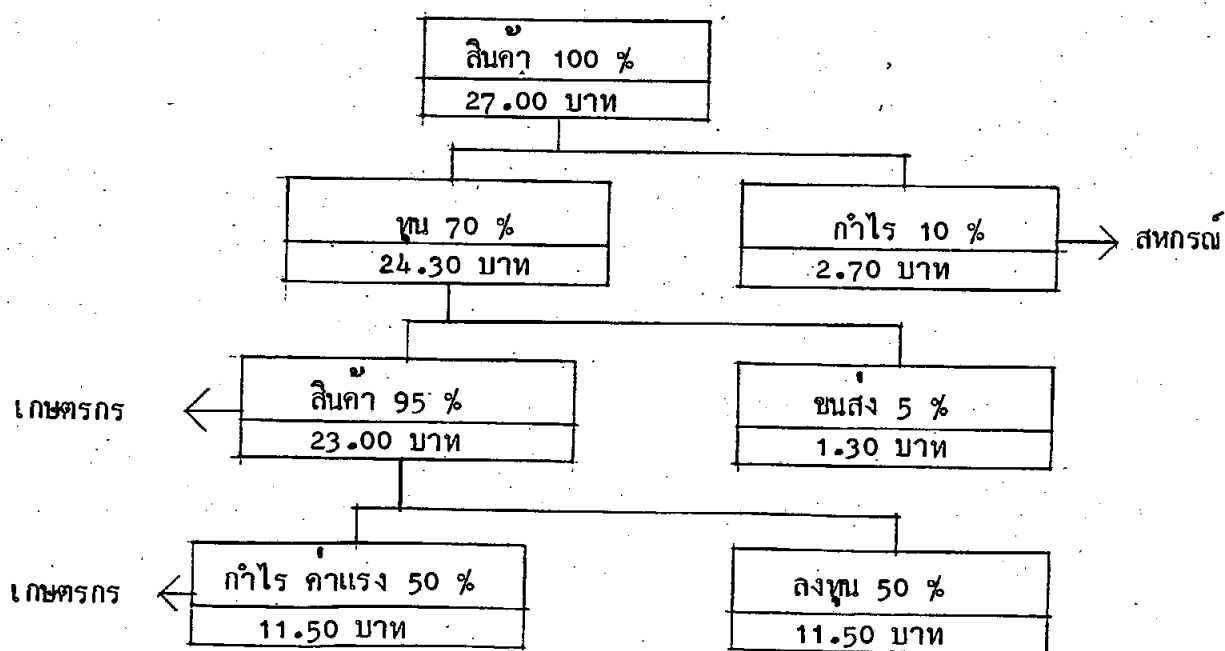
รูปที่ 4.2 แสดงรายจ่ายค่าอาหารของนักท่องเที่ยวที่ตกแก่เกษตรกร จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 4.3 แสดงรายจ่ายซื้อของ ของนักท่องเที่ยวยุคใหม่แก่เกษตรกร (ผ่านพ่อค้าคนกลาง)
จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 4.4 แสดงรายจ่ายซื้อของ ของนักท่องเที่ยวยุคใหม่แก่เกษตรกร (จัดรูปสหกรณ์)
จังหวัดลพบุรี

จากรูปที่ 4.2, 4.3, 4.4 ถ้าไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว รายได้สุทธิของเกษตรกรก็คือ $(2.00 + 6.60) = 8.60$ บาท หรือเท่ากับ 16 % ของรายจ่ายนักท่องเที่ยว เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยว (จัดรูปสหกรณ์สินค้าประเภทศิลปะหัตถกรรม)

รายได้สุทธิของเกษตรกรคือ $(2.00 + 11.50) = 13.50$ บาท หรือเท่ากับ 25 % ของรายจ่ายนักท่องเที่ยว

จะเห็นว่าถ้าไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว รายได้สุทธิของเกษตรกรจะเท่ากับ 16 % ของรายจ่ายนักท่องเที่ยว และถ้ามีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ โดยจัดรูปสหกรณ์สินค้าประเภทศิลปะหัตถกรรมเพียงอย่างเดียว ก็สามารถทำให้รายได้สุทธิของเกษตรกรเพิ่มขึ้นเท่ากับ $(25 - 16) = 9 - 10$ % เป็นอย่างน้อย

ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ ควรได้คำนึงถึงประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่เป็นเกษตรกร โดยการจัดรูปสหกรณ์หรือศูนย์วัฒนธรรม เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยตัดพ้อคาคนกลางออกไป

ตารางที่ 4.39 แสดงการจัดนำเที่ยวของบริษัทเอกชนในพื้นที่โครงการ

บริษัท	ค่าบริการ (บาท)	ลักษณะการเดินทาง ในพื้นที่โครงการ	จำนวนนักท่องเที่ยว ปี 2521		เส้นทาง
			ไทย	ต่างประเทศ	
เอ็น ซี แทรเวล เซนเตอร์	ไม่มีข้อมูล	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	(มค.-เมย.) 280	(มค.-เมย.) 20	กทม.-อยุธยา
พีเอ็นพี แทรเวล เอเจนท์	ไม่มีข้อมูล	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่บริการ ชาวไทย	50	กทม.-อยุธยา กทม.-นครปฐม
นิวอาโค ทัวร์	300	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่บริการ ชาวไทย	500	กทม.-อยุธยา กทม.-นครปฐม
โอรอรา แทรเวล	500	รถปรับอากาศ เรือโอเรียนเต็ล Group Tour One Day Trip	ไม่บริการ ชาวไทย	11	กทม.-อยุธยา
ทีทีซี ทัวร์ อินเตอร์	ไม่มีข้อมูล	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	กทม.-อยุธยา
เวลแทรเวล เซอร์วิส	420- 6,000	เรือโอเรียนเต็ล รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่มีข้อมูล	24,000	กทม.-บางปะอิน กทม.-อยุธยา กทม.-เชียงใหม่ กทม.-อยุธยา-สระบุรี-ลพบุรี-เชียงใหม่
เพรสซิเดนท์ แทรเวล เซอร์วิส	370-450	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่มีข้อมูล	1,237	กทม.-อยุธยา-อ่างทอง-ลพบุรี
มารีโอ บางกอก ทูริสโม	450-500	รถปรับอากาศ เรือโอเรียนเต็ล Group Tour One Day Trip	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	กทม.-อยุธยา
คีทแฮร์ม เซอร์วิส	450 140	รถปรับอากาศ Group Tour One Day Trip	ไม่บริการ ชาวไทย	45,000	กทม.-อยุธยา รับจากเรือโอเรียนเต็ล(บางปะอิน) -อยุธยา-กทม.

4.7 การพิจารณาการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่โครงการ

จากการส่งแบบสอบถามไปยังบริษัทนำเที่ยวกว่า 200 บริษัท มี 8 บริษัทที่ตอบว่ามีกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.39 จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด 14 บริษัท ที่เหลือไม่ได้รับตอบ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทเหล่านั้นไม่ได้จ้คนำเที่ยวในพื้นที่โครงการ หรือไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

จากตารางที่ 4.39 จะพบว่าบริษัทเอกชนมีส่วนกำหนดรูปแบบในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ ก็จะมีลักษณะเข้าไปเย็นกลับ (One Day Trip) มีศูนย์กลางหลักคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากอัตราค่านำเที่ยวสูง เพราะค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นค่าเรือโอเรียนเต็ล และค่าอาหารกลางวันในเรือ ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยน้อย รายจ่ายของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตกแก่บริษัทนำเที่ยว มิได้ตกในพื้นที่โครงการ นอกจากการจัดนำเที่ยวของบางบริษัท ที่จ้คนำเที่ยวโดยใช้การเดินทางด้วยรถนำเที่ยว จะมีค่าใช้จ่ายอาหารกลางวันมาตกแก่ร้านอาหารในพื้นที่โครงการ

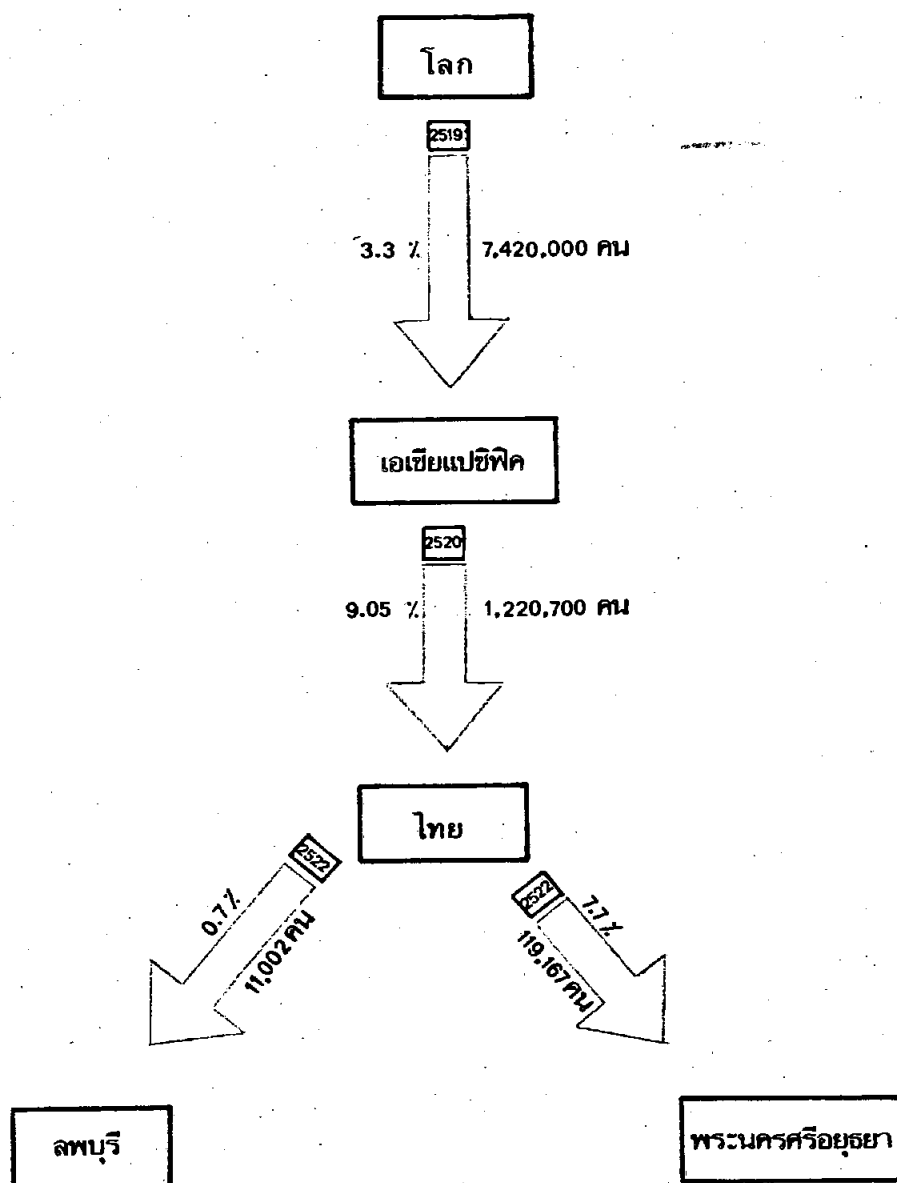
จากลักษณะการลงทุน จะมีบริษัทใหญ่ ๆ เพียง 2 บริษัทคือ เวล แทรเวล เซอร์วิส และ ดีทเฮล์ม เป็นแกนกลาง ส่วนบริษัทเล็ก ๆ จะจัดในรูปแบบของการฝากนักท่องเที่ยวกับบริษัทเหล่านี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเรือโอเรียนเต็ลได้รับผลประโยชน์มากที่สุด เพราะได้ทั้งค่าเดินทางและค่าอาหารกลางวัน (ประมาณ 420 บาทต่อคนต่อเที่ยว ปี พ.ศ. 2522)

จากการลงทุนภาคเอกชน จะเห็นได้ว่ามีอิทธิพลสูงในด้านการจัดรูปแบบการเดินทาง และรายจ่ายของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการ จะมีส่วนกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวให้อยู่ในแนวทางที่ถูกตองต่อไป

4.8 การพิจารณาการลงทุนภาครัฐบาล ในพื้นที่โครงการ

ปัจจุบันการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้จัดดำเนินการลงทุนในด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่โครงการคือ การจัดรถขบวนธรรมดาจาก กรุงเทพมหานคร ไปท่องเที่ยววน้ำตกมวกเหล็ก และน้ำตกสวน้อย จังหวัดสระบุรี เริ่มบริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการ โดยออกเดินทางจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ เวลา 7.20 น. ถึงสถานีมวกเหล็ก 10.43 น. จากสถานีมวกเหล็ก ใช้บริการรถสองแถวเล็ก คนละ 12.00 บาท ไปเที่ยววน้ำตกสวน้อย 2 ชั่วโมง ซึ่งอยู่ห่างจากสถานี 9 กิโลเมตร ไปเที่ยววน้ำตกมวกเหล็ก 2 ชั่วโมง เดินทางกลับออกจากสถานีมวกเหล็ก 15.45 น. ถึงสถานีรถไฟกรุงเทพฯ เวลา 18.50 น. ค่าบริการ 35 บาท จำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทย ชาวต่างประเทศมีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่ทราบ การจัดขบวนรถแล้วแต่จำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยประมาณ 200-350 คนต่อเที่ยว จะเห็นได้ว่าการบริการของรัฐบาลนั้นคิดค่าบริการถูก และจำนวนนักท่องเที่ยวมีพอสมควร ถ้าคิดเฉลี่ยทั้งปีจะได้นักท่องเที่ยวชาวไทย ประมาณ 20,800 - 36,400 คน ที่ไปเที่ยววน้ำตกสวน้อย และน้ำตกมวกเหล็ก

รูปที่ 4.5 แสดงส่วนแบ่งของตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามายังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และลพบุรีในปัจจุบัน

สรุป

แยกเป็นประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ลักษณะการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีลักษณะท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม เข้าไปเย็นกลับ (One Day Trip) ซึ่งบริษัทนำเที่ยวเอกชนมีส่วนในการกำหนดลักษณะการเดินทาง โดยเฉพาะชาวต่างประเทศ วันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีน้อย คือจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งซึ่งเดินทางอิสระ และอาศัยพื้นที่โครงการเป็นทางผ่าน ไปสู่จังหวัดเชียงใหม่ โดยค้างคืนที่จังหวัดลพบุรี สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักค้างคืนส่วนใหญ่จะพักบ้านญาติ และเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากจังหวัดใกล้เคียง การจัดทำเที่ยวโดยภาครัฐบาล ยังให้บริการน้อยและส่วนใหญ่เป็นชาวไทย
2. นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง นักท่องเที่ยวชาวไทยมีอายุน้อยกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน และข้าราชการ ส่วนชาวต่างประเทศเป็นลูกจ้างและนักธุรกิจ จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้มาเป็นการคำนวณขั้นต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลไม่อำนวย (ดูรูปที่ 4.5)
3. ตลาดการท่องเที่ยว ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวทั้งประเทศ ที่เป็นชาวต่างประเทศมากกว่าจังหวัดลพบุรี ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวใช้บริการจากบริษัทเอกชนเป็นส่วนมาก ซึ่งเน้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากกว่าลพบุรี ในลพบุรีจะเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชนชาติของตน เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส และเดินทางอิสระ
4. รายได้ของเกษตรกร เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ในท้องถิ่น รายจ่ายของนักท่องเที่ยวประมาณ 16 % จะตกแก่เกษตรกร เมื่อยังไม่มีการพัฒนาการท่องเที่ยว หลังจากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวคาดว่ารายจ่ายของนักท่องเที่ยว 25 % จะตกแก่เกษตรกร